

O kuduğum Kitaplar

METİN CELAL

2011'den kalanlar (2) Şiir, öykü, deneme, eleştiri

Her yıl daha çok ve çeşitli kitap basılıyor, on binlerce kitabın arasından ancak birkaç yüzüne ulaşabiliyoruz, en çok 100-150'sini de okuyabiliyoruz mümkün, hakkında yazabildiklerimiz ise çok daha az, demiştim geçen hafta. Bu yazıda yıl içinde okuyup da yazılarında sözünü edemediğim o iyi kitapları anmaya şiir, öykü, deneme ve eleştiri kitapları ile devam edeceğim.

Geçen yıl 148 kayda değer şiir kitabı yayımlanmış. Ama üzerinde konuşulan, hatta fırtınalar estirilen yıllıklar oldu. İş öylesine abartıldı ki, bazı şairler yıllıklar aleyhine bildiri yayımlamaya kadar vardırı işi. Oysa biraz serinkanlı bakılabilirse yıllıkların geçmiş bir yılın envanterini çıkarmaktan öte bir işlevi olmadığı anlaşılabilir.

ŞİİR

2011'in en önemli sürprizi Gonca Özmen'in yayıma hazırladığı İlhan Berk'in dosyalarda kalmış şiirlerinden derlenen *Çiğnemmiş Güldü* (Yapı Kredi). Onlarca yıl kitap yayımlamayan Cahit Koytak külliyyatına bu yıl da kalın bir cilt ekledi: *Yeni Başlayanlar İçin Metafizik* (Timaş). Yine yıllardır şiir kitabı yayımlamayan şairlerden Hüseyin Haydar iki kitapla birden geldi, *Doğu Tabletleri* (Kaynak) ve *Zor Günlerin Şiirleri* (Kaynak). İki kitap birden yayımlayan bir şair de Mustafa Köz'dü, *Çıgan Şiirleri* (Yasakmeyve) ve *Öncü Yağmur'u* (Evrensel) yayımladı.

Eray Canberk, *Kent Kırgını* (Yapı Kredi) ve Hüseyin Peker, *Benden Sana Yamalı* (Kırmızı), 90 kuşağı şairlerinden Osman Çakmakçı, *Bir Hiçlik Anatomisi* (Avangard) başlıklar altında toplu şiirlerini yayımladılar. Yine aynı kuşaktan Bâki Ayhan T.'nin *Kopuk'u* (Yapı Kredi) ve daha gençlerden Selahattin Yolçiden'in *Lacivert Bir Oyundu İkimiz Arasında'sı* (Kırmızı Kedi) dikkati çeken kitaplardandı.

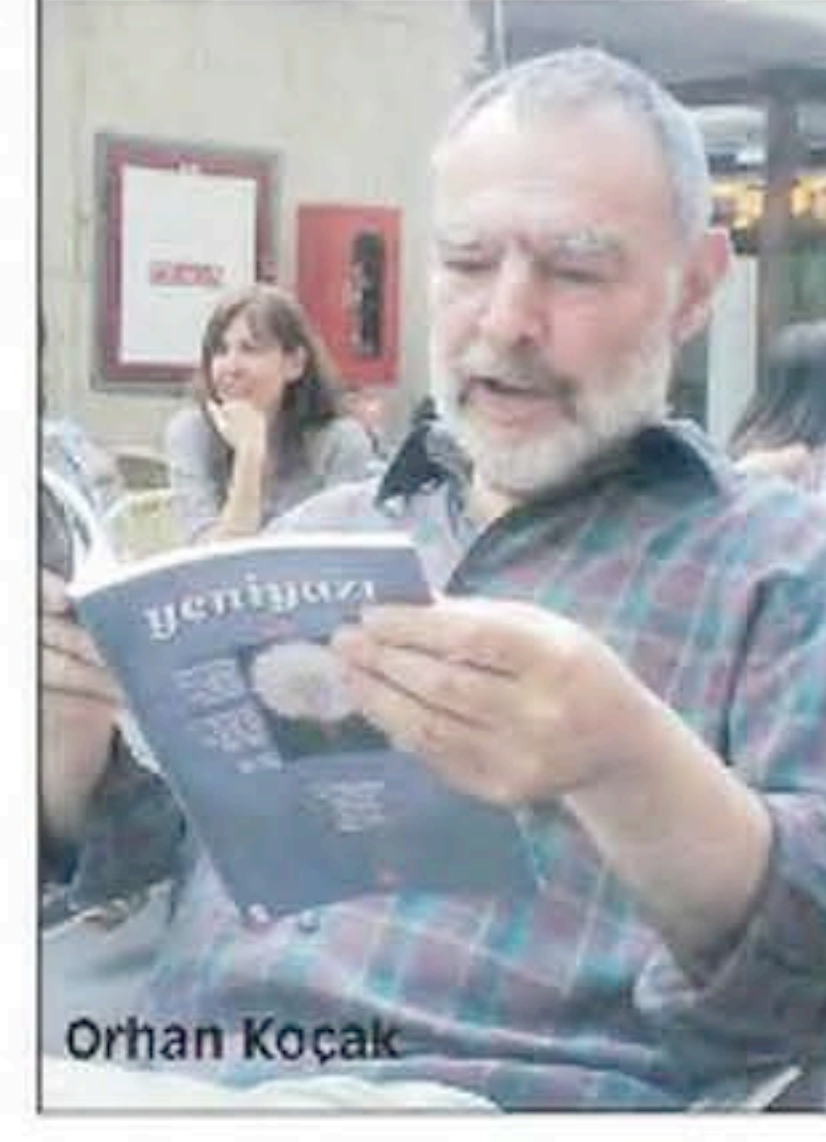
Genç yaşta kaybettiğimiz Mustafa İrgat'ın dosyalarda kalmış şiirlerini *Sonu Zor* (Yapı Kredi) adıyla Ahmet Güntan derledi. Bu yıl kaybettiğimiz 80 kuşağı şairlerinden Seyhan Erözçelik son kitabı *Pentimento'da* (Everest) duru bir söyleyişle gençlik günlerinden anıları yad ediyordu. Yıllar sonra yeni kitabını yayımlayan bir 80 kuşağı şairi de Altı (Everest) ile Orhan Alkaya'ydı. 80 kuşağının çalışkan ve popüler şairleri Haydar Ergülen, *Aşk Şiirleri Antolojisi'ni* (Kırmızı Kedi) ve küçük iskender *Bu Defa Çok Fena'yı* (Sel) yayımladı. Bu yaş kuşağından şairlere *Mesafe* (Yapı Kredi) ile Abdülkadir Budak'ı, dergilerde yayımlandığında tartışma yaratan şiirlerden oluşan *parçalı ham'la* (Yapı Kredi) Ahmet Güntan, *Yann Bekleyebilir'le* (Hece) Hüseyin Atlansoy, *Vadedimveylaya'la* (Yasakmeyve) Sina Akyol, *İmgeler Benim Yurdum'la* (Şiir'den) Metin Cengiz ve *Yalangezen'le* (Kırmızı Kedi) Mahmut Temizyürek eklenebilir. Dönüp baktığımızda çok verimli geçtiği

anlaşılan 2011'in diğer önemli şiir kitapları Ebubekir Eroğlu'nun *Sesli Harfler* (Yapı Kredi), Gültekin Emre'nin *Merkezkaç* (Bence), İzzet Yasar'ın *Başka Akıl Peşinde* (Yasakmeyve), Nihat Behram'ın *Dörtlükler* (Everest), Sennur Sezer'in *İzi Kalsın* (Evrensel) ve Veysel Çolak'ın *Hayata Resim Altı'yı* (Hayâl).

ÖYKÜ

Yıla damgasını Can Yayınları'nın "30. Yıl Öykü Şenliği" kuşaklarıyla ard arda yayımladığı Dünya Edebiyatı'ndan önemli öykü kitapları vardı. Marquez'in 1947-55 yılları arasında yazdığı ilk öykülerinden oluşan *Mavi Köpeğin Gözleri*, Robert Walser'in 1917'de savaş sırasında bir otel odasında yazdığı "küçük dünyalar"ından oluşan *Gezinti*, Carlos Fuentes'in doğaüstü varlıkların beklenmedik şekillerde hayatlarına girdikleri insanları anlattığı *Kayıp Veren Dostlukları*, Thomas Mann'ın erken dönem öykülerini bir araya getiren *Zor Saat* ve Heinrich Böll'ün *Yolcu*, *Sparta'ya Varırsan Eğer* bu diziden aktır. Can Yayınları, Türk öykücülerinden de bir dizi önemli kitap yayımladı. 10 bin tirajıyla öykünün de çok okunacak bir tür olduğunu örnekleyen Yekta Kopan'ın denemeye yakın duran kısa, çok kısa öykülerinden oluşan, *Kediler Güzel Uyanır*, Cemil Kavukçu'nun gerçekle gerçeküstü arasında bağlar kuran *Düşkacıran*'ı, Ahmet Buke'nin kendine has üslubunu ve konularını geliştirdiği *Ekmek ve Zeytin*, genç yaşta yitirdiğimiz Yücel Balku'nun bitmemiş külliyyatının genişletilmiş basımı *Sükût Ayyuka Çıkar*, Bema Durmaz'ın taşrada sıkışmış insanları anlattığı ilk kitabı *Tepedeki Kadın* ve Seray Şahiner'in bu yıl içinde sözünü ettiğim *Hanımların Dikkatine* bu yıl Can'dan okuduğum önemli öykü kitaplarıydı.

Beşinci cildine ulaşan Anton Çehov'un *Bütün Öyküleri* dizisi, Tomris Uyar çevirisi ile yeniden basılan John Cheever'in *Toplu Öyküler* dizisinin ilk cildi *Yüzücü* ve Stefan Zweig'dan *Unutulmuş Düşler* Everest'in dünya öykücülerinden armağanı oldu. Aynı yayineviden çıkan ve yıl içinde hakkında yazdığım Selim İleri'nin deneme, anı ile öykü arasında bağlar

Orhan Koçak

Marquez

Eray Canberk

İlhan Berk

Heinrich Böll

Nurdan Gürbilek

Romanında Yazar ve Başkalaşım (İletişim) ve Nurdan Gürbilek'in bir yazarın bir başka yazarın ışığında okuduğu denemelerinden oluşan *Benden Önce Bir Başkası* (Metis) yılın en önemli eleştiri kitaplarıydı.

Terry Eagleton'un "Şiir nedir ve düzyazıdan neden, nasıl farklıdır? Şiire özgü bir dil var mıdır? İmgeler derken tam olarak neyi kastediyoruz?" gibi sorulara cevap aradığı *Şiir Nasıl Okunur* (Agora) bu yılın en önemli çevirilerinden biriydi. Eagleton'dan diğer önemli çeviri kötülük tartışmasını edebiyat

üzerinden yaptığı *Kötülük Üzerine Bir Deneme*'ydi (İletişim). Tzvetan Todorov imzalı iki eser peşpeşe yayımlandı. Todorov'un önemli eleştiri anlayışlarına eleştirel bakışla yaklaştığı *Eleştirinin Eleştirisi* (İş Bankası) ve "Edebiyat nedir? Metin türleri nasıl ortaya çıkmıştır?" gibi sorulara cevap aradığı *Edebiyat Kavramı'yı* (Sel) bu kitaplar. Şenol Erdoğan'ın derlediği *Beat Kuşağı Antolojisi* (Sel-Altıkkırkbeş) bu kuşak hakkında belki de dünyada yayımlanmış en geniş antolojiydi.

Kardeşim Akif: Akif Kurtuluş'a Mektuplar'da (Dipnot) Ece Ayhan'ın şair Akif Kurtuluş'a mektupları derlenmişti. İsmail

kuran *Yağmur Akşamları* yılın en önemli öykü kitaplarındandı.

Mine Söğüt'ün kitabın adına uygun olarak delilik öyküleri anlattığı *Delik Kadın Hikâyeleri* (Yapı Kredi), sıradan olaylara sıradışı bakış açısıyla yaklaşmasıyla anılan Şiir Erkök Yılmaz'ın toplu öyküler kitabı *Eşekansı* (Yapı Kredi), Yalçın Tosun'un dostluk, arkadaşlık, sevgi, bağlılık gibi yaşamın temellerinin izini sürdüğü anlatımı ile de dikkati çeken *Peruk Gibi Hüzünlü* (Yapı Kredi), Ethem Baran'ın sıradan insanın günlük gerçeklerini kendine has üslubu ile işlediği *Bulut Bulut Üstüne* (Doğan Kitap), Celil Oker'in polis öyküleri kitabı *Beyaz Eldiven Sarı Zarf* (Altın Kitaplar), Hakan Bıçakçı'nın eski ve yeni öykülerini harmanladığı *Bir Tek Siz Hepiniz* (İletişim), Ömer Ayhan'ın *Bir Karış İstanbul* (Yapı Kredi) ve *Güneşiği* Kitaplığı'nın 15. yılı için hazırladığı yazarların ilk gençlik çağlarını anlattığı 15 bu yılın önemle üzerinde durulması gereken kitaplarındandı.

DENEME VE ELEŞTİRİ

2011 için eleştirinin altın yılı tanımını kullanabiliriz. Başta İletişim ve Metis olmak üzere birçok yayinevi önemli eleştiri kitapları yayımladı. Yıl içinde sözünü ettiğim Orhan Koçak'ın Turgut Uyar üzerine çalışması *Bahisleri Yükseltmek* (Metis), Jale Parla'nın başkışileri yazar ve şairler olan romanları incelediği *Türk*

Kara ve Fulya İbanoğlu'nun derledikleri *Sesiz Yaşadım: Matbuatta Mehmet Akif* (1936-1949) (Zeytinburnu Belediyesi), Necip Tosun'un öykünün yapısını, tarihsel serüvenini, anlatım imkânlarını ve karakterize olduğu özellikleri tartıştığı *Modern Öykü Kuramı* (Hece), Asuman Kafaoglu-Büke'nin edebiyatın belli başlı kavramlarını göz önünde tutarak derlediği yazılardan oluşan *Yazın Sanatı* (Can), Kemal Bek'in günümüz diline uyarladığı Beşir Fuad'ın en önemli yapıtlarından *Victor Hugo* (Özgür), Baki Asiltürk'ün Türkçenin anlatım özellikleri hakkında farklı ve yeni bir anlayışla hazırladığı *Yazılı Anlatım* (İkaros), Ahmet Güntan'ın şiir anlayışını tanımadıkla kuvuz olabilecek *şiirgeldikelimedeboğuldu*. (160. Kilometre), Hayriye Ünal'ın *Eşikteki Özgürlük: Çoksesli Şiir* (Hece), Enis Batur'un *Tilki* (Notos), Atilla Birkiye'nin şiir üzerine denemeler toplamı *Şiir İkizini Arar* (Özgür) ve Esra Yalazan'ın bir yazardan, bir kitaptan, bir öyküden yola çıkarak yazdığı emek işi denemeler toplamı *Kelimeler ve Kader* (Timaş), okunacak kitaplar listemeydi. ■

ÖZÜR: Tamamen benden kaynaklanan teknik bir hata nedeniyle geçen haftaki yazımın şiir, öykü ve deneme ile ilgili bölümleri 2010 değerlendirmesinin tekrar basımıdır. Bu büyük dalgınlığım için özür diliyorum.